

ПРИТЧИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							

ГЛАВА 1

Притчи на Давидовия син Соломон, Израилев цар,

² Записани за да познае някой мъдрост и поука, За да разбере благоразумни думи,

³ За да приеме поука за мъдро постъпване, В правда, съдба и справедливост,

⁴ За да се даде остроумие на простите, Знание и разсъждение на младежа,

⁵ За да слуша мъдрият и да стане по-мъдър И за да достигне разумният здрави начала,

⁶ За да се разбират притча и иносказание, Изреченията на мъдрите и гатанките им.

⁷ Страх от Господа е начало на {Или: главна част от.} мъдростта; Но безумните презират мъдростта и поуката.

⁸ Сине мой, слушай поуката на баща си, И не отхвърляй наставлението {Еврейски: Закона.} на майка си,

⁹ Защото те ще бъдат благодатен венец за главата ти, И огърлица около шията ти.

¹⁰ Сине мой, ако грешните те прилъгват, Да се не согласиш.

¹¹ Ако рекат: Ела с нас, Нека поставим засада за кръвопролитие. Нека причакаме без причина невинния,

¹² Както ада нека ги погълнем живи, Даже свършените, като ония, които слизат в рова,

¹³ Ще намерим всякакъв скъпоценен имот, Ще напълним къщите си с користи,

¹⁴ Ще хвърлиш жребieto си като един от нас, Една кесия ще имаме всички; -

¹⁵ Сине мой, не ходи на пътя с тях, Въздържай ногата си от пътеката им,

¹⁶ Защото техните нозе тичат към злото, И бързат да проливат кръв.

¹⁷ Защото напразно се простира мрежа Пред очите на каква да било птица.

¹⁸ И тия поставят засада против своята си кръв, Причакват собствения си живот.

¹⁹ Такива са пътищата на всеки сребролюбец: Сребролюбието отнема живота на завладените от него.

²⁰ Превъзходната мъдрост възгласява по улиците, Издига гласа си по площадите,

²¹ Вика по главните места на пазарите, При входовете на портите, Възвестява из града думите си:

²² Глупави, до кога ще обичате глупостта? Присмивачите до кога ще се наслаждават на присмивките си, И безумните ще мразят знанието?

²³ Обърнете се при изобличението ми. Ето, аз ще излея духа си на вас, Ще ви

направля да разберете словата ми.

24 Понеже аз виках, а вие отказахте да слушате, Понеже простирах ръката си, а никой не внимаваше,

25 Но отхвърлихте съвета ми, И не приехте изобличението ми, -

26 То и аз ще се смея на вашето бедствие, Ще се присмея, когато ви нападне страхът,

27 Когато ви нападне страхът, като опустошителна буря, И бедствието ви се устреми като вихрушка, Когато скръб и мъка ви нападнат,

28 Тогава те ще призват, но аз няма да отговоря, Ревностно ще ме търсят, но няма да ме намерят.

29 Понеже намразиха знанието, И не разбраха страха от Господа,

30 Не приеха съвета ми, И презряха всичкото ми изобличение,

31 Затова, ще ядат от плодовете на своя си път, И ще се наситят от своите си измислици.

32 Защото глупавите ще бъдат умъртвени от своето си отстъпване, И безумните ще бъдат погубени от своето си безгрижие,

33 Но всеки, който ме слуша, ще живее в безопасност, И ще бъде спокоен без да се бои от зло.

ГЛАВА 2

Сине мой, ако приемеш думите ми, И запазиш заповедите ми при себе си,

2 Така щото да приклониш ухото си към мъдростта. И да предадеш сърцето си към разума,

3 Ако призовеш благоразумието, И издигнеш гласа си към разума,

4 Ако го потърсиш като сребро, И го подириш като скрити съкровища,

5 Тогава ще разбереш страха от Господа, И ще намериш познанието за Бога.

6 Защото Господ дава мъдрост, из устата Му излизат знание и разум.

7 Той запазва истинска мъдрост за праведните, Щит е за ходещите в незлобие,

8 За да защитава пътищата на правосъдието, И да пази пътя на светиите Си.

9 Тогава ще разбереш правда, правосъдие, Правдивост, да! и всеки добър път.

10 Защото мъдрост ще влезе в сърцето ти, Знание ще услажда душата ти,

11 Разсъждение ще те пази, Благоразумие ще те закриля,

12 За да те избави от пътя на злото. От човека, който говори опako, -

13 От ония, които остават пътищата на правотата, За да ходят по пътищата на тъмнината, -

14 На които прави удоволствие да вършат зло, И се радват на извратеността на злите, -

15 Чиито пътища са криви И пътеките им опаки, -

16 За да те избави от чужда жена, От чужда, която ласкае с думите си,

17 (Която е оставила другаря на младостта си, И е забравила завета на своя Бог,

18 Защото домът ѝ води надолу към смъртта, И пътеките ѝ към мъртвите {Еврейски: Сенките.});

19 Никой от ония, които влизат при нея, не се връща, Нито стига пътищата на живота,) -

- ²⁰ За да ходиш ти в пътя на добрите, И да пазиш пътеките на праведните.
- ²¹ Защото правдивите ще населят земята, И непорочните ще останат в нея,
- ²² А нечестивите ще се отсекаат от земята, И коварните ще се изкоренят от нея.

ГЛАВА 3

- С**ине мой, не забравяй поуката ми, И сърцето ти нека пази заповедите ми,
- ² Защото дългоденствие, години от живот И мир ще ти притурят те.
- ³ Благост и вярност нека не те оставят; Вържи ги около шията си, Начертай ги на плочата на сърцето си.
- ⁴ Така ще намериш благоволение и добро име Пред Бога и човеците.
- ⁵ Уповавай на Господа от все сърце, И не се облягай на своя разум.
- ⁶ Във всичките си пътища признавай Него, И Той ще оправя пътеките ти.
- ⁷ Не мисли себе си за мъдър; Бой се от Господа, и отклонявай се от зло;
- ⁸ Това ще бъде здраве за тялото ти И влага за костите ти.
- ⁹ Почитай Господа от имота си И от първаците на всичкия доход.
- ¹⁰ Така ще се изпълнят житниците ти с изобилие, И линовете ти ще се преливат с ново вино.
- ¹¹ Сине мой, не презирай наказанието от Господа, И да ти не дотегва, когато Той те изобличава,
- ¹² Защото Господ изобличава оня, когото люби, Както и бащата сина, който му е мил.
- ¹³ Блажен оня човек, който е намерил мъдрост, И човек, който е придобил разум,
- ¹⁴ Защото търговията с нея е по-износна от търговията със сребро, И печалбата от нея по-скъпа от чисто злато.
- ¹⁵ Тя е по-скъпа от безценни камъни И нищо, което би пожелал ти, не се сравнява с нея.
- ¹⁶ Дългоденствие е в десницата ѝ, А в левицата ѝ богатство и слава.
- ¹⁷ Пътищата ѝ са пътища приятни, И всичките ѝ пътеки мир.
- ¹⁸ Тя е дърво на живот за тия, които я прегръщат И блажени са ония, които я държат.
- ¹⁹ С мъдрост Господ основа земята, С разум утвърди небето.
- ²⁰ Чрез Неговото знание се разтвориха бездните И от облаците капе роса.
- ²¹ Сине мой, тия неща да се не отдалечават от очите ти; Пази здравомислие и разсъдителност,
- ²² Така те ще бъдат живот на душата ти И украшение на шията ти.
- ²³ Тогава ще ходиш безопасно по пътя си, И ногата ти не ще се спъне.
- ²⁴ Когато лягаш не ще се страхуваш; Да! ще лягаш и сънят ти ще бъде сладък.
- ²⁵ Не ще се боиш от внезапен страх, Нито от бурята, когато нападне нечестивите,
- ²⁶ Защото Господ ще бъде твое упование, И ще опази ногата ти да се не хване.
- ²⁷ Не въздържавай доброто от ония, на които се дължи, Когато ти дава ръка да им го направиш.
- ²⁸ Не казвай на ближния си: Иди върни се пак, И ще ти дам утре, Когато имаш при себе си това, което му се пада.
- ²⁹ Не измисляй зло против ближния си, Който с увереност живее при тебе.
- ³⁰ Не се карай с някого без причина Като не ти е направил зло.

- 31 Не завиждай на насилник човек, И не избирай ни един от пътищата му,
32 Защото Господ се гнуса от опакия, Но интимно общува с праведните.
33 Проклетия от Господа има в дома на нечестивия; А Той благославя жилището на праведните.
34 Наистина Той се присмива на присмивачите, А на смирените дава благодат.
35 Мъдрите ще наследят слава, А безумните ще отнесат срам.

ГЛАВА 4

Послушайте, чада, бащина поука, И внимавайте да научите разум.

- 2 Понеже ви давам добро учение, Не оставяйте наставлението ми.
3 Защото и аз бях син на баща си, Гален и безподобен на майка си,
4 И той ме наставляваше и ми казваше: Нека държи сърцето ти думите ми, Пази заповедите ми и ще живееш,
5 Придобий мъдрост, придобий разум; Не забравяй, нито се отклонявай от думите на устата ми.
6 Не я оставяй и тя ще те пази. Обичай я - и ще те варди.
7 Главното е мъдрост; затова придобивай мъдрост, И при всичко, що си придобил, придобивай разум.
8 Въздигай я и тя ще те въздигне, Когато я прегърнеш, ще ти докара слава.
9 Ще положи на главата ти красив венец. Ще ти даде славна корона
10 Слушай, сине мой, и приеми думите ми, И годините на живота ти ще се умножат.
11 Наставлявал съм те в пътя на мъдростта, Водил съм те по прави пътеки.
12 Когато ходиш стъпките ти не ще бъдат стеснени; И когато тичаш, няма да се спънеш.
13 Хвани се здраво за поуката, недей я оставя; Пази я, понеже тя е животът ти.
14 Не влизай в пътеката на нечестивите, И не ходи по пътя на лошите.
15 Отбягвай от него, не минавай край него. Отклони се от него и замини.
16 Защото те не заспиват, ако не сторят зло, И сън ги не хваща, ако не спънат някого.
17 Понеже ядат хляб на нечестие, И пият вино на насилство.
18 Но пътя на праведните е като виделото на разсъмване, Кое то се развиделява, догдето стане свършен ден.
19 Пътят на нечестивите е като тъмнина; Не знаят от що се спъват.
20 Сине мой, внимавай на думите ми, Приклони ухото си към беседите ми.
21 Да се не отдалечат от очите ти. Пази ги дълбоко в сърцето си;
22 Защото те са живот за тия, които ги намират, И здраве за цялата им снага.
23 Повече от всичко друго що пазиш, пази сърцето си, Защото от него са изворите на живота.
24 Отмахни от себе си опърничави уста, И отдалечи от себе си развратени устни.
25 Очите ти нека гледат право напред, И клепачите ти нека бъдат оправени право пред тебе.
26 Обмисляй внимателно пътеката на нозете си, И всичките ти пътища нека бъдат добре уредени.
27 Не се отбивай ни на дясно ни на ляво; Отклони ногата си от зло.

ГЛАВА 5

- С**ине мой, внимавай в мъдростта ми. Приклони ухото си към разума ми,
² За да опазиш разсъдливост, И устните ти да пазят знание.
³ Защото от устните на чуждата жена капе мед, И устата ѝ са по-меки от дървено масло;
⁴ Но сетнините ѝ са горчиви като пелин, Остри като изострен от двете страни меч.
⁵ Нозете ѝ слизат в смърт, Стъпките ѝ стигат до ада,
⁶ Тъй че тя никога не намира пътя на живота; Нейните пътеки са непостоянни, и тя не знае на къде водят.
⁷ Прочее, чада, слушайте мене, И не отстъпвайте от думите на устата ми.
⁸ Отдалечи пътя си от нея. И не се приближавай до вратата на къщата ѝ,
⁹ Да не би да дадеш жизнеността си на други. И годините си на немилостивите; -
¹⁰ Да не би да се наситят чужди от имота ти, И трудовете ти да отидат в чужд дом;
¹¹ А ти да охкаш в сетнините си, Когато месата ти и тялото ти се изнурят,
¹² И да казваш: Как можах да намразя поуката, И сърцето ми да презре изобличението,
¹³ И аз да не послушам гласа на учителите си, Нито да приклоня ухото си към наставниците си!
¹⁴ Малко остана да изпадна във всяко зло Всред събранието и множеството.
¹⁵ Пий вода от своята си щерна, И оная, която извира от твоя кладенец.
¹⁶ Вън ли да се изливат изворите ти, И водни потоци по улиците?
¹⁷ Нека бъдат само на тебе, А не и на чужди заедно с тебе.
¹⁸ Да бъде благословен твоят извор, И весели се с жената на младостта си.
¹⁹ Тя да ти бъде като любезна кошута и мила сърна; Нейните гърди да те задоволяват във всяко време; И възхищавай се винаги от нейната любов.
²⁰ Понеже, сине мой, защо да се възхищаваш от чужда жена, И да прегръщаш обятията на чужда жена?
²¹ Защото пътищата на човека са пред очите на Господа, И Той внимателно измерва всичките му пътеки.
²² Нечестивият ще бъде хванат от собствените си беззакония, И с въжетата на своя грях ще бъде държан.
²³ Той ще умре от своето отказване от поука; И от голямото си безумие ще се заблуди.

ГЛАВА 6

- С**ине мой, ако си станал поръчител за ближния си, Или си дал ръка за някой чужд,
² Ти си се впримчил с думите на устата си, Хванат си с думите на устата си.
³ Затова, сине мой, направи това и отърви се, Тъй като си паднал в ръцете на ближния си, - Иди, припадни и моли настоятелно ближния си.
⁴ Не давай сън на очите си, Нито дрямка на клепачите си,
⁵ Догдето не се отървеш, като сърна от ръката на ловеца, И като птица от ръката на птицоловец.
⁶ Иди при мравката, о ленивецо, Размишлявай за постъпките ѝ и стани мъдър, -

- ⁷ Която, макар че няма началник, Надзирател, или управител,
- ⁸ Приготвя си храната лете, Събира яденето си в жетва.
- ⁹ До кога ще спиш ленивецо? Кога ще станеш от съня си?
- ¹⁰ Още малко спане, малко дрямка, Малко сгъване на ръце за сън,
- ¹¹ Така ще дойде сиромашия върху тебе, като разбойник, И немотия, като въоръжен мъж.
- ¹² Човек нехранимайко, човек беззаконен, Е оня който ходи с извратени уста,
- ¹³ Намигва с очите си, говори с нозете си, Дава знак с пръстите си;
- ¹⁴ Който има извратено сърце, Непрестанно крои зло, сее раздори,
- ¹⁵ Затова погубването му ще дойде внезапно; Изведнъж ще се съкруши, и то непоправимо.
- ¹⁶ Шест неща мрази Господ, Даже седем са мерзост за душата Му:
- ¹⁷ Надменни очи, лъжлив език, Ръце, които проливат невинна кръв,
- ¹⁸ Сърце, което крои лоши замисли, Нозе, които бърже тичат да вършат зло,
- ¹⁹ Неверен свидетел, който говори лъжа, И оня, който сее раздори между братя.
- ²⁰ Сине, мой, пази заповедта на баща си, И не отстъпвай от наставлението на майка си,
- ²¹ Вържи ги за винаги за сърцето си, Увий ги около шията си.
- ²² Когато ходиш наставлението ще те води, Когато спиш, ще те пази; Когато се събудиш ще се разговаря с тебе.
- ²³ Защото заповедта им е светилник, И наставлението им е светлина, И поучителните им изобличения са път към живот.
- ²⁴ За да те пазят от лоша жена, От ласкателния език на чужда жена.
- ²⁵ Да не пожелаеш хубостта ѝ в сърцето си; Да не те улови с клепачите си;
- ²⁶ Защото поради блудница човек изпада в нужда за парче хляб; А прелюбодейката лови скъпоценната душа.
- ²⁷ Може ли някой да тури огън в пазухата си, И дрехите му да не изгорят?
- ²⁸ Може ли някой да ходи по разпалени въглища, И нозете му да се не опекат?
- ²⁹ Така е с оня, който влиза при жената на ближния си; Който се допре до нея не ще остане ненаказан.
- ³⁰ Дори крадецът не се пропуска ненаказан, Даже ако краде да насити душата си, когато е гладен;
- ³¹ И ако се хване, той трябва да възвърне седмкратно, Трябва да даде целия имот на къщата си.
- ³² Оня, който прелюбодействува с жена е безумен. Който прави това би погубил душата си.
- ³³ Биене и позор ще намери, И срамът му няма да се изличи.
- ³⁴ Защото ревнуването на мъжа е една ярост; И той няма да пожали в деня на възмездиято;
- ³⁵ Не ще иска да знае за никакъв откуп, Нито ще се умилистави, ако и да му дадеш много подаръци.

ГЛАВА 7

Сине мой, пази думите ми, И запазвай заповедите ми при себе си.

² Пази заповедите ми и ще живееш - И поуката ми, като зеницата на очите си.

³ Вържи ги за пръстите си, Начертай ги на плочата на сърцето си,

⁴ Кажи на мъдростта: Сестра ми си; И наречи разума сродник,

⁵ За да те пазят от чужда жена, От чужда жена, която ласкае с думите си.

⁶ Понеже, като погледвах през решетките На прозореца на къщата си,

⁷ Видях между безумните, Съгледах между младежите, Един млад, безумен човек.

⁸ Който минаваше по улицата близо до ъгъла ѝ, И отиваше по пътя към къщата ѝ.

⁹ Беше в дрезгавината, когато се свечери, В мрака на нощта и в тъмнината.

¹⁰ И посрещна го жена, Облечена като блудница и с хитро сърце;

¹¹ (Бъбрица и упорита, - Нозете ѝ не остават вкъщи

¹² Кога по улиците, кога по площадите, Тя причаква при всеки ъгъл);

¹³ Като го хвана, целуна го И с безсрамно лице му каза:

¹⁴ Като бях задължена да принеса примирителни жертви, Днес изпълних обещанията си,

¹⁵ Затова излязох да те посрещна С желание да видя лицето ти и намерих те.

¹⁶ Постлала съм легло с красиви покривки, С шарени платове от египетска прежда.

¹⁷ Покадила съм леглото си Със смирна, алой и канела.

¹⁸ Ела, нека се наситим с любов до зори. Нека се насладим с милувки.

¹⁹ Защото мъжът ми не е у дома. Замина на дълъг път;

²⁰ Взе кесия с пари в ръката си, Чак на пълнолуние ще се върне у дома.

²¹ С многото си предумки тя го прелъга, Привлече го с ласкателството на устните си.

²² Изведнъж той тръгна подире ѝ, Както отива говедо на клане, Или както безумен в окови за наказание,

²³ Докато стрела прониза дроба му, - Както птица бърза към примката, без да знае, че това е против живота ѝ.

²⁴ Сега, прочее, чада, послушайте ме. И внимавайте в думите на устата ми.

²⁵ Да се не уклонява сърцето ти в пътищата ѝ, Да се не заблудиш в пътеките ѝ;

²⁶ Защото мнозина е направила да паднат ранени; И силни са всичките убити от нея.

²⁷ Домът ѝ е път към ада, И води надолу в клетките на смъртта.

ГЛАВА 8

Не вика ли мъдростта? И разумът не издава ли гласа си?

² Тя стои по върха на високите места край пътя, На кръстопътя;

³ Възгласява на портите, при входа на града, При входа на вратите:

⁴ Към вас, човеци, викам, И гласът ми е към човешките чада.

⁵ Вие, глупави, разберете благоразумие, И вие, безумни, придобивайте разумно сърце

⁶ Послушайте, защото ще говоря хубави неща. И ще отворя устните си да произнеса правото.

⁷ Защото езикът ми ще изговори истина. И нечестият е мерзост за устните ми.

⁸ Всичките думи на устата ми са справедливи, Няма в тях нищо лъжливо или опако.

- ⁹ Те всички са ясни за разумния човек, И прави за тия, които намират знание.
- ¹⁰ Приемете поуката ми, а не сребро, И по-добре знание, нежели избрано злато.
- ¹¹ Защото мъдростта е по-добра от скъпоценни камъни, И всичко желателно не се сравнява с нея.
- ¹² Аз, мъдростта, обитавам с благоразумието, И издирвам знание на умни мисли.
- ¹³ Страх от Господа е да се мрази злото. Аз мразя гордост и високоумие, Лош път и опаки уста.
- ¹⁴ У мене е съветът и здравомислието; Аз съм разум; у мене е силата.
- ¹⁵ Чрез мене царете царуват И началниците узаконяват правда.
- ¹⁶ Чрез мене князете началствуват, Тоже и големците и всичките земни съдии.
- ¹⁷ Аз любя ония, които ме любят, И ония, които ме търсят ревностно, ще ме намерят.
- ¹⁸ Богатството и славата са с мене; Да! трайният имот и правдата.
- ¹⁹ Плодовете ми са по-добри от злато, даже от най-чисто злато, И приходът от мене от избрано сребро.
- ²⁰ Ходя по пътя на правдата. Всред пътеките на правосъдието,
- ²¹ За да направя да наследят имот тия, които ме любят, И за да напълня съкровищницата им.
- ²² Господ ме създаде като начало на пътя Си, Като първо от древните Си дела.
- ²³ От вечността бях създадена, от начало, Преди създаването на земята.
- ²⁴ Родих се, когато нямаше бездните, Когато нямаше извори изобилващи с вода.
- ²⁵ Преди да се поставят планините, Преди хълмовете, аз бях родена,
- ²⁶ Докато Господ още не беше направил земята, нито полетата, Нито първите буци пръст на света.
- ²⁷ Когато приготвяваше небето, аз бях там; Когато разпростираше свод над лицето на бездната.
- ²⁸ Когато закрепваше облаците горе, Когато усилваше изворите на бездната,
- ²⁹ Когато налагаше закона Си на морето, Щото водите да не престъпват повелението Му, Когато нареждаше основите на земята.
- ³⁰ Тогава аз бях при Него, като майсторски работник, И всеки ден се наслаждавах, Веселях се винаги пред Него.
- ³¹ Веселях се на обитаемата Му земя; И наслаждението ми бе с човешки чада.
- ³² Сега, прочее, послушайте ме, о, чада, Защото блажени са ония, които пазят моите пътища.
- ³³ Послушайте поука, Не я отхвърляйте и станете мъдри.
- ³⁴ Блажен тоя човек, който ме слуша, Като бди всеки ден при моите порти, И чака при стълбовете на вратата ми,
- ³⁵ Защото който ме намери намира живот, И придобива благоволение от Господа;
- ³⁶ А който ме пропуска онеправдава своята си душа; Всички, които мразят мене, обичат смъртта.

ГЛАВА 9

- М**ъдростта съгради дома си, Издяла седемте си стълба,
² Закла животните си, смеси виното си И сложи трапезата си,
³ Изпрати слугите си, Вика по високите места на града:
⁴ Който е прост, нека се отбие тук. И на безумните казва:
⁵ Елате, яжте от хляба ми, И пийте от виното, което смесих,
⁶ Оставете глупостта и живеете, И ходете по пътя на разума,
⁷ Който поправя присмивателя навлича на себе си срам; И който изобличава нечестивия лепва на себе си петно.
⁸ Не изобличавай присмивателя, да не би да те намрази. Изобличавай мъдрия и той ще те обикне.
⁹ Давай наставление на мъдрия и той ще стане по-мъдър; Учи праведния и ще стане по-учен.
¹⁰ Страх от Господа е начало на мъдростта; И познаването на Светия е разум.
¹¹ Защото чрез мене ще се умножат дните ти, И ще ти се притурят години на живот.
¹² Ако станеш мъдър, ще бъдеш мъдър за себе си; И ако се присмееш, ти сам ще понасяш.
¹³ Безумната жена е бърбрица, Проста и не знае нищо.
¹⁴ Седи при вратата на къщата си, На стол по високите места на града,
¹⁵ И кани ония, които минават, Които вървят право в пътя си, като им казва:
¹⁶ Който е прост, нека се отбие тук; А колкото за безумния, нему казва:
¹⁷ Крадените води са сладки, И хляб, който се яде скришом, е вкусен,
¹⁸ Но той не знае, че мъртвите {Еврейски: Сенките.} са там, И че гостите ѝ са в дълбочините на ада.

ГЛАВА 10

- П**ритчи Соломонови. Мъдър син радва баща си. А безумен син е тъга за майка си.
² Съкровища придобити с неправда не ползуват; А правдата избавя от смърт.
³ Господ не ще остави да гладува душата на праведния; Но отхвърля злостното желание на нечестивите.
⁴ Ленивата ръка докарва сиромашия, А трудолюбивата ръка обогатява.
⁵ Който събира лятно време, той е разумен син, А който спи в жетва, той е син, който докарва срам.
⁶ Благословения почиват на главата на праведния; Но устата на нечестивите покриват насилство.
⁷ Паметта на праведния е благословена, А името на нечестивите ще изгние.
⁸ Мъдрият по сърце приема заповеди; А безумен бърбрица пада.
⁹ Който ходи непорочно, ходи безопасно, А който изкривява пътищата си ще се познае.
¹⁰ Който намигва с око докарва скръб, А безумен бърбрица пада.
¹¹ Устата на праведния са извор на живот, А устата на нечестивите покриват насилие.
¹² Омразата повдига раздори, А любовта покрива всички погрешки.
¹³ В устните на разумния се намира мъдрост, А тоягата е за гърба на безумния.

- ¹⁴ Мъдрите запазват знанието, А устата на безумния са близка погибел.
- ¹⁵ Имотът на богатия е неговият укрепен град; А съсипия за бедните е тяхната сиромашия.
- ¹⁶ Заплатата на праведния е за живот. А благоуспяването на нечестивия е за грях.
- ¹⁷ Който внимава на изобличението е по пътя към живот; А който пренебрегва мъмренето, заблуждава се.
- ¹⁸ Който скришно мрази има лъжливи устни; И който възгласява клевета е безумен.
- ¹⁹ В многото говорене грехът е неизбежен; Но който въздържа устните си е разумен.
- ²⁰ Езикът на праведния е избрано сребро; Сърцето на нечестивите малко струва.
- ²¹ Устните на праведния хранят мнозина; А безумните умират от нямаване разум.
- ²² Благословието Господно обогатява; И трудът на човека не ще притури нищо.
- ²³ Злотворството е като забавление за безумния. Така и мъдростта на разумния човек.
- ²⁴ Това, от което се страхува нечестивият, ще го постигне; А желанието на праведните ще се изпълни.
- ²⁵ Както отминава вихрушката, така и нечестивият изчезва; А праведният има вечна основа.
- ²⁶ Както е оцетът за зъбите и димът за очите, Така е ленивият за ония, които го пращат.
- ²⁷ Страхът от Господа придава дни, А годините на нечестивите се съкратяват.
- ²⁸ Надеждата на праведните е радост, А очакването на нечестивите е напразно {Еврейски: Погива.}.
- ²⁹ Пътят Господен е крепост за непорочния И съсипване за ония, които вършат беззаконие.
- ³⁰ Праведният никога няма да се поклати, А нечестивите няма да населят земята,
- ³¹ Из устата на праведния блика мъдрост, А лъжливият език ще се отреже.
- ³² Устните на праведния знаят приятното за слушане; А устата на нечестивите говорят извратеното.

ГЛАВА 11

Неточни везни са мерзост Господу; А точни грамове са угодни Нему.

- ² Дойде ли гордост, дохожда и срам. А мъдростта е със смирените.
- ³ Незлобието на справедливите ще ги ръководи, А извратеността на коварните ще ги погуби.
- ⁴ В ден на гняв богатството не ползува, А правдата избавя от смърт.
- ⁵ Правдата на непорочния ще оправя пътя му, А нечестивият ще падне чрез своето нечестие.
- ⁶ Правдата на справедливите ще ги избави, А коварните ще се хванат в злобата си.
- ⁷ Когато умира нечестивият, ожиданото от него загина; Така загина надеждата на насилниците.
- ⁸ Праведният се отървава от беда; А вместо него изпада в нея нечестивият.
- ⁹ Безбожният погубва ближния си с устата си. Но чрез знанието на праведните ще се избави.
- ¹⁰ Когато благоденствуват праведните, градът се весели; И когато погиват

нечестивите става тържество.

11 Чрез благословието върху праведните градът се въздига, А чрез устата на нечестивите се съсипва.

12 Който презира ближния си е скудоумен; А благоразумният човек мълчи.

13 Одумникът обхожда и открива тайните, А верният духом потайва работата.

14 Дето няма мъдро ръководене, народът пропада, А в многото съветници има безопасност.

15 Който поръчителствува за чужд човек, зле ще пострада, А който мрази поръчителството е в безопасност.

16 Благодатната жена придобива чест; И насилниците придобиват богатство.

17 Милостивият човек струва добро на себе си, А жестокият смущава своето тяло.

18 Нечестивият придобива измамлива печалба, А който сее правда има сигурна награда.

19 Който е утвърден в правдата, ще стигне живот, А който се стреми към злото съдействува за своята смърт.

20 Развратените в сърце са мерзост Господу; А непорочните в пътя си са угодни Нему.

21 Даже ръка с ръка да се съедини, пак {Или: Давам ръка в ръка че.} нечестивият няма да остане ненаказан; А потомството на праведните ще се избави.

22 Както е златна халка на носа на свиня, Така е красивата, но безразсъдна жена.

23 Желаното от праведните е само добро, Ажданото от нечестивите е надменност.

24 Един разпръсва щедро, но пак има повече изобилие, А друг се скъпи без мяра, но пак стига до немотия,

25 Благотворната душа ще бъде наситена; И който пои, сам ще бъде напоен.

26 Който задържа жито ще бъде проклинат от народа, А който продава, благословение ще почива на главата му.

27 Който усърдно търси доброто, търси и благоволение, А който търси злото, то ще дойде и върху него.

28 Който уповава на богатството си, ще падне, А праведните ще цъфтят като зелен лист.

29 Който смущава своя си дом ще наследи вятър; И безумният ще стане слуга на мъдрия по сърце.

30 Плодът на праведния е дърво на живот; И който е мъдър придобива души.

31 Ето, и на праведния се въздава на земята, - Колко повече на нечестивия и на грешния!

ГЛАВА 12

Който обича поправление, обича знание, Но който мрази изобличения е невеж.

2 Добрият човек намира благоволение пред Господа; А зломисленика Той ще осъди.

3 Човек няма да се утвърди чрез беззаконие, А коренът на праведните не ще се поклати.

4 Добродетелната жена е венец на мъжа си; А оная, която докарва срам, е като гнилото в костите му.

5 Мислите на праведните са справедливи, А намеренията на нечестивите са

коварство.

⁶ Думите на нечестивите са засада за кръвопролитие; А устата на праведните ще ги избавят.

⁷ Нечестивите се съсипват и няма ги, А домът на праведните ще стои.

⁸ Човек бива похвален според разума си, А опакият в сърце ще бъде поругаван.

⁹ По-щастлив е скромният, който слугува на себе си, От онзи, който се надига и няма хляб.

¹⁰ Праведният се грижи за живота на добитъка си, А благостите на нечестивите са немилостиви.

¹¹ Който обработва земята си ще се насити с хляб, А който следва суетни неща е без разум.

¹² Нечестивият търси такава корист, каквато вземат злите, А коренът на праведния дава плод.

¹³ В престъплението на устните се намира опасна примка, А праведният ще се отърве от затруднение.

¹⁴ От плода на устата си човек се насища с добрини; И според делата на ръцете на човека му се въздава.

¹⁵ Пътят на безумния е прав в неговите очи, А който е мъдър, той слуша съвети.

¹⁶ Безумният показва явно отегчението си, А благоразумният скрива оскърблението.

¹⁷ Който диша истина възвестява правдата, А лъжесвидетелят - измамата.

¹⁸ Намират се такива, чието несмислено говорене пронизва като нож, А езикът на мъдрите докарва здраве.

¹⁹ Устните, които говорят истината, ще се утвърдят за винаги, А лъжливият език ще трае за минута.

²⁰ Измама има в сърцето на ония, които планират зло; А радост имат тия, които съветват за мир.

²¹ Никаква пакост няма да се случи на праведния, А нечестивите ще се изпълнят със злощастие.

²² Лъжливите устни са мерзост Господу, А ония, които постъпват вярно, са приятни Нему.

²³ Благоразумният човек покрива знанието си, А сърцето на безумните изказва глупостта си.

²⁴ Ръката на трудолюбивите ще властвува, А ленивите ще бъдат подчинени.

²⁵ Теготата смирява човешкото сърце, А благата дума го развеселява.

²⁶ Праведният води ближния си, А пътят на нечестивите въвежда самите тях в заблуждение.

²⁷ Ленивият не пече лова си; Но скъпоценностите на човеците са на трудолюбивия.

²⁸ В пътя на правдата има живот, И в пътеката ѝ няма смърт.

ГЛАВА 13

Мъдрият син слуша бащината си поука, А присмивателят не внимава на изобличение.

² От плодовете на устата си човек ще се храни с добрини, А душата на коварните ще яде насилство.

- ³ Който пази устата си, опазва душата си, А който отваря широко устните си ще погине.
- ⁴ Душата на ленивия желае и няма, А душата на трудолюбивите ще се насити.
- ⁵ Праведният мрази лъжата, А нечестивият постъпва подло и срамно.
- ⁶ Правдата пази ходещия непорочно, А нечестие то съсипва грешния.
- ⁷ Един се преструва на богат, а няма нищо; Друг се преструва на сиромаш, но има много имот.
- ⁸ Богатството на човека служи за откуп на живота му; А сиромашът не внимава на заплашвания.
- ⁹ Виделото на праведните е весело, А светилникът на нечестивите ще изгасне.
- ¹⁰ От гордостта произхожда само препиране, А мъдростта е с ония, които приемат съвети.
- ¹¹ Богатството придобито чрез измама ще намалее, А който събира с ръката си ще го умножи.
- ¹² Отлагано ожидане изнемоощава сърцето, А постигнатото желание е дърво на живот.
- ¹³ Който презира словото, сам на себе си вреди, А който почита заповедта има отплата.
- ¹⁴ Поуката на мъдрия е извор на живот. За да отбягва човек примките на смъртта.
- ¹⁵ Здравият разум дава благодат, А пътят на коварните е неравен.
- ¹⁶ Всеки благоразумен човек работи със знание, А безумният разсява глупост,
- ¹⁷ Лошият пратеник изпада в зло, А верният посланик дава здраве.
- ¹⁸ Сиромашия и срам ще постигнат този, който отхвърля поука, А който внимава на изобличение ще бъде почитан.
- ¹⁹ Изпълнено желание услажда душата, А на безумните е омразно да се отклоняват от злото.
- ²⁰ Ходи с мъдрите, и ще станеш мъдър, А другарят на безумните ще пострада зле.
- ²¹ Злото преследва грешните, А на праведните ще се въздаде добро.
- ²² Добрият оставя наследство на внуците си, А богатството на грешния се запазва за праведния,
- ²³ Земеделieto на сиромашите доставя много храна, Но някои погиват от липса на разсъдък.
- ²⁴ Който щади тогата си, мрази сина си, А който го обича наказва го на време.
- ²⁵ Праведният яде до насищане на душата си, А коремът на нечестивите не ще се задоволи.

ГЛАВА 14

Всяка мъдра жена съгражда дома си, А безумната го събаря със собствените си ръце.

² Който ходи в правотата си, бои се от Господа; Но опакият в пътищата си Го презира.

³ В устата на безумния има пръчка за гордостта му, А устните на мъдрите ще ги пазят.

⁴ Дето няма волове, яслите са чисти, Но в силата на воловете е голямото изобилие.

- ⁵ Верният свидетел няма да лъже, А лъжливият свидетел издиша лъжи.
- ⁶ Присмивателят търси мъдрост и не я намира, А за разумният учението е лесно.
- ⁷ Отмени безумния човек Щом си узнал, че той няма разумни устни.
- ⁸ Мъдростта на благоразумния е да обмисля пътя си, А глупостта на безумните е да заблуждават.
- ⁹ Приносът за грях се присмива на безумните, А между праведните има Божие благоволение.
- ¹⁰ Сърцето познава своята си горест И чужд не участва в неговата радост.
- ¹¹ Къщата на нечестивите ще се събори, Но шатърът на праведните ще благоденствува.
- ¹² Има път, който се вижда прав на човека, Но крайт му е пътища към смърт.
- ¹³ Даже и сред смеха сърцето си има болката, И крайт на веселието е тегота.
- ¹⁴ Развратният по сърце ще се насити от своите пътища, А добрият човек ще се насити от себе си.
- ¹⁵ Простият вярва всяка дума, А благоразумният внимава добре в стъпките си.
- ¹⁶ Мъдрият се бои и се отклонява от злото, А безумният самонадеяно се хвърля напред.
- ¹⁷ Ядовитият човек постъпва несмислено, И замисленикът е мразен.
- ¹⁸ Безумните наследяват глупост, А благоразумните се увенчават със знание.
- ¹⁹ Злите се кланят пред добрите, И нечестивите при портите на праведния.
- ²⁰ Сиромасът е мразен даже от ближния си, А на богатия приятелите са много.
- ²¹ Който презира ближния си, съгрешава, А който показва милост към сиромасите е блажен.
- ²² Не заблуждават ли се ония, които измислят зло? Но милост и вяност ще се показват към тия, които измислят добро
- ²³ От всеки труд има полза, А от бърбенето с устните само оскъдност.
- ²⁴ Богатството на мъдрите е венец за тях, А глупостта на безумните е всякога глупост.
- ²⁵ Верният свидетел избавя души, А който издиша лъжи е цяла измама.
- ²⁶ В страха от Господа има силна увереност, И Неговите чада ще имат прибежище.
- ²⁷ Страхът от Господа е извор на живот, За да се отдалечава човек от примките на смъртта,
- ²⁸ Когато людетe са многочислени, слава е за царя, А когато людетe са малочислени, съсипване е за княза.
- ²⁹ Който не се гневи скоро, показва голямо благоразумие, А който лесно се гневи проявява безумие.
- ³⁰ Тихо сърце е живот на тялото, А разяреността е гнилоост на костите.
- ³¹ Който угнетява бедния нанася укор на Създателя му, А който е милостив към сиромасата показва почит Нему.
- ³² Нечестивият е смазан във време на бедствието си, А праведният и в смъртта си има упование.
- ³³ В сърцето на разумния мъдростта почива, А между безумните тя се явява.
- ³⁴ Правдата възвишава народ, А грехът е позор за племената.
- ³⁵ Благоволенieto на царя е към разумния слуга, А яростта му против онзи, който докарва срам.

ГЛАВА 15

Мек отговор отклонява от ярост, А оскърбителната дума възбужда гняв.

² Езикът на мъдрите изказа знание, А устата на безумните изригват глупост.

³ Очите Господни са на всяко място И наблюдават злите и добрите.

⁴ Благият език е дърво на живот, А извратеността в него съкрушава духа.

⁵ Безумният презира поуката на баща си, Но който внимава в изобличението, е благоразумен.

⁶ В дома на праведния има голямо изобилие, А в доходите на нечестивия има загриженост.

⁷ Устните на мъдрите разсяват знание, А сърцето на безумните не прави така.

⁸ Жертвата на нечестивите е мерзост Господу, А молитвата на праведните е приятна Нему.

⁹ Пътят на нечестивия е мерзост Господу, Но Той обича този, който следва правдата.

¹⁰ Има тежко наказание за ония, които се отбиват от пътя; И който мрази изобличение ще умре.

¹¹ Адът и погибелта са открити пред Господа, - Колко повече сърцата на човешките чада!

¹² Присмивателят не обича изобличителя си, Нито ще отива при мъдрите.

¹³ Весело сърце прави засмяно лице, А от скръбта на сърцето духът се съкрушава.

¹⁴ Сърцето на разумния търси знание, А устата на безумните се хранят с глупост.

¹⁵ За наскърбения всичките дни са зли А оня, който е с весело сърце, има всегадно пируване.

¹⁶ По-добро е малкото със страх от Господа, Нежели много съкровища с безпокойствие.

¹⁷ По-добра е гощавката от зеле с любов, Нежели хранено говедо с омраза.

¹⁸ Яростният човек подига препирни, А който скоро не се гневи усмирява крамоли.

¹⁹ Пътят на ленивия е като трънен плет, А пътят на праведните е като друм.

²⁰ Мъдър син радва баща си, А безумен човек презира майка си.

²¹ На безумния глупостта е радост, А разумен човек ходи по прав път.

²² Дето няма съвещание намеренията се осуetyават, А в множеството на съветниците те се утвърждават.

²³ От отговора на устата си човек изпитва радост, И дума на време казана, колко е добра!

²⁴ За разумния пътят на живота върви нагоре, За да се отклони от ада долу.

²⁵ Господ съсипва дома на горделивите, А утвърдява предела на вдовицата.

²⁶ Лошите замисли са мерзост Господу! А чистите думи Му са угодни.

²⁷ Користолюбивият смущава своя си дом, А който мрази даровете ще живее.

²⁸ Сърцето на праведния обмисля що да отговаря, А устата на нечестивите изригват зло.

²⁹ Господ е далеч от нечестивите, А слуша молитвата на праведните.

³⁰ Светъл поглед весели сърцето, И добри вести угояват костите.

³¹ Ухо, което слуша животворното изобличение, Ще пребивава между мъдрите.

- ³² Който отхвърля поуката презира своята си душа, А който слуша изобличението придобива разум.
- ³³ Страхът от Господа е възпитание в мъдрост, И смирението предшествува славата.

ГЛАВА 16

Плановете на сърцето принадлежат на човека, Но отговорът на езика е от Господа.

- ² Всичките пътища на човека са чисти в собствените му очи, Но Господ претегля духовете.
- ³ Възлагай делата си на Господа, И ще се утвърдят твоите намерения.
- ⁴ Господ е направил всяко нещо за Себе Си, Дори и нечестивия за деня на злото.
- ⁵ Мерзост е Господу всеки, който е с горделиво сърце, Даже ръка с ръка да се съедини, пак той няма да остане ненаказан.
- ⁶ С милост и вяност се отплаща за беззаконието, И чрез страх от Господа хората се отклоняват от злото.
- ⁷ Когато са угодни на Господа пътищата на човека, Той примирява с него и неприятелите му.
- ⁸ По-добре малко с правда, Нежели големи доходи с неправда,
- ⁹ Сърцето на човека начертава пътя му, Но Господ оправя стъпките му.
- ¹⁰ Присъдата в устните на царя е боговдъхновена; Устата му няма да погрешат в съда.
- ¹¹ Вярната теглилка и везни са от Господа, Всичките грамове в торбата са Негово дело.
- ¹² Да се върши беззаконие е мерзост на царете, Защото престолът се утвърждава с правда.
- ¹³ Праведните устни са благоприятни на царете, И те обичат онзи, който говори право.
- ¹⁴ Яростта на царя е вестителка на смърт, Но мъдрият човек я укротява.
- ¹⁵ В светенето пред лицето на царя има живот, И неговото благоволение е като облак с пролетен дъжд.
- ¹⁶ Колко по-желателно е придобиването на мъдрост, нежели на злато! И придобиването на разум е за предпочитане, нежели на сребро.
- ¹⁷ Да се отклонява от зло е друм за праведните; Който пази пътя си, опазва душата си.
- ¹⁸ Гордостта предшествува погибелта, И високоумието - падането.
- ¹⁹ По-добре да е някой със смирен дух между кротките, Нежели да дели користи с горделивите.
- ²⁰ Който внимава на словото ще намери добро. И който уповава на Господа е блажен.
- ²¹ Който е с мъдро сърце ще се нарече благоразумен, И сладостта на устните умножава знание.
- ²² Разумът е извор на живот за притежателя му, А глупостта на безумните е наказанието им.
- ²³ Сърцето на мъдрия вразумява устата му И притуря знание в устните му.
- ²⁴ Благите думи са медена пита, Сладост на душата и здраве на костите.

- 25 Има път, който се вижда прав на човека. Но краят му е пътища към смърт,
26 Охотата на работника работи за него, Защото устата му го принуждават.
27 Лошият човек копае зло, И в устните му има сякаш пламнал огън.
28 Опак човек сее раздори, И шепотникът разделя най-близки приятели.
29 Насилникът измамя ближния си, И го води в недобър път;
30 Склопя очите си, за да измисля извратени неща. И прехапва устните си, за да постигне зло.
31 Белите коси са венец на слава, Когато се намират по пътя на правдата.
32 Който скоро не се гневи е по-добър от храбрия, И който владее духа си - от завоевател на град.
33 Жребieto се хвърля в скута, Но решението чрез него е от Господа.

ГЛАВА 17

- П**о-добре сух залък и мир с него, Нежели къща пълна с пирования и разпра с тях.
2 Благоразумен слуга ще владее над син, който докарва срам, И ще вземе дял от наследството между братята.
3 Горнилото е за среброто и пещта за златото, А Господ изпитва сърцата.
4 Злосторникът слуша беззаконните устни, И лъжецът дава ухото на лошия език.
5 Който се присмива на сиромаша, нанася позор на Създателя му, И който се радва на бедствия, няма да остане ненаказан.
6 Чада на чада са венец на старците, И бащите са слава на чадата им.
7 Хубава реч не подхожда на безумния, - Много по-малко лъжливи устни на началника.
8 Подаръкът е като скъпоценен камък в очите на притежателя му; Дето и да бъде обърнат той се показва изящен {Еврейски: Постъпва мъдро}.
9 Който покрива престъпление търси любов, А който многодумствува за работата разделя най-близки приятели.
10 Изобличението прави повече впечатление на благоразумния, Нежели сто бича на безумния.
11 Злият човек търси само бунтове, Затова жесток пратеник е изпратен против него.
12 По-добре да срещне някого мечка лишена от малките си, Отколкото безумен човек в буйството му.
13 Който въздава зло за добро, Злото не ще се отдалечи от дома му.
14 Започването на разпра е като, кога някой отваря път на вода, Затова остави препирнята преди да има каране.
15 Който оправдава нечестивия и който осъжда праведния. И двамата са мерзост за Господа.
16 Що ползват парите в ръката на безумния, за да купи мъдрост, Като няма ум?
17 Приятел обича всякога И е роден, като брат за във време на нужда.
18 Човек без разум дава ръка И става поръчител на ближния си.
19 Който обича препирни обича престъпления, И който построи високо вратата си, търси пагуба.
20 Който има опако сърце не намира добро, И който има извратен език изпада в нещастие.

- 21 Който ражда безумно чадо ще има скръб, И бащата на глупавия няма радост.
- 22 Веселото сърце е благотворно лекарство, А унилият дух изсушава костите.
- 23 Нечестивият приема подарък изпод пазуха, За да изкриви пътищата на правосъдието.
- 24 Мъдростта е пред лицето на разумния, А очите на безумния са към краищата на земята.
- 25 Безумен син е тъга на баща си И горест на тая която го е родила.
- 26 Не е добре да се глобява праведния, Нито да се бие благородния, за справедливостта им.
- 27 Който щади думите си е умен, И търпеливият човек е благоразумен.
- 28 Даже и безумният, когато мълчи, се счита за мъдър, И когато затваря устата си се счита за разумен.

ГЛАВА 18

- К**ойто се отлъчва от другите, търси само своето желание, И се противи на всеки здрав разум.
- 2 Безумният не се наслаждава от благоразумието, Но само от изявяване сърцето си.
- 3 С идването на нечестивия идва и презрение, И с подлостта идва и позор.
- 4 Думите из устата на човека са като дълбоки води, И изворът на мъдростта е като поток.
- 5 Не е добре да се приема нечестивия, Или да се изкривява съда на праведния.
- 6 Устните на безумния причиняват препирни, И устата му предизвикват плесници.
- 7 Устата на безумния са погребел за него, И устните му са примка за душата му.
- 8 Думите на шепотника са като сладки зальци, И слизат вътре в корема.
- 9 Немарливият в работата си Е брат на разсипника.
- 10 Името Господно е яка кула; Праведният прибягва в нея и е поставен на високо.
- 11 Имотът на богатия е укрепен град за него, И той е висока стена във въображението му.
- 12 Преди загиването сърцето на човека се превъзнася, И преди прославянето то се смирява.
- 13 Да отговаря някой преди да чуе, Е безумие и позор за него.
- 14 Духът на човека ще го подпира в немощта му; Кой може да подига унилия дух?
- 15 Сърцето на благоразумния придобива разум, И ухото на мъдрите търси знание.
- 16 Подаръкът, който дава човек, отваря място за него, И го привежда пред големците.
- 17 Който пръв защитава делото си изглежда да е прав, Но съседът му идва и го изпитва.
- 18 Жребието прекратява разприте, И решава между силите.
- 19 Брат онеправдан е по-недостъпен от укрепен град, И разногласията им са като лостове на крепост.
- 20 От плодовете на устата на човека ще се насити коремът му; От производението на устните си човек ще се насити.
- 21 Смърт и живот има в силата на езика, И ония, които го обичат, ще ядат плодовете му.

- ²² Който е намерил съпруга намерил е добро И е получил благоволение от Господа.
- ²³ Сиромашът говори с умолявания, Но богатият отговаря грубо.
- ²⁴ Човек, който има много приятели намира в това погубването си; Но има приятел, който се държи по-близко и от брат.

ГЛАВА 19

По-добър е сиромашът, който ходи в непорочността си, Нежели оня, който е с извратени устни а при това безумен.

- ² Наистина ожидане без разсъдък не е добро, И който бърза с нозете си, сбърква пътя си.
- ³ Безумието на човека изкривява пътя му, И сърцето му негодува против Господа.
- ⁴ Богатството притуря много приятели, А сиромашът бива оставен от приятеля си.
- ⁵ Лъжливият свидетел няма да остане ненаказан, И който издиша лъжи няма да избегне.
- ⁶ Мнозина търсят благоволението на щедрия {Или: Княза.}, И всеки е приятел на онзи, който дава подаръци.
- ⁷ Всичките братя на сиромаша го мразят, - Колко повече отбягват от него приятелите му! - Той тича след тях с умолителни думи, но тях ги няма.
- ⁸ Който придобива ум обича своята си душа; Който пази благоразумие ще намери добро.
- ⁹ Лъжлив свидетел няма да остане ненаказан, И който издиша лъжи ще загине.
- ¹⁰ Изнежеността не прилича на безумен, - Много по-малко на слуга да властвува над началници.
- ¹¹ Благоразумието на човека възпира гнева му, И слава е за него да се не взира в престъпление.
- ¹² Гневът на царя е като реване на лъв, А благоволението му е като роса на тревата.
- ¹³ Безумен син е бедствие за баща си, И препирните на жена са непрестанно капене.
- ¹⁴ Къща и богатство се оставят наследство от бащите, Но благоразумна жена е от Господа.
- ¹⁵ Леността хвърля в дълбок сън, И бездейна душа ще гладува
- ¹⁶ Който пази заповедта пази душата си, А който немари пътищата си ще загине.
- ¹⁷ Който показва милост към сиромаша заема Господу, И Той ще му въздаде за благодеянието му.
- ¹⁸ Наказвай сина си докато има надежда, И не закоравявай сърцето си да го оставиш да загине {Или: И да го не щади душата ти за викането му.}.
- ¹⁹ Яростен човек ще понесе наказание; Защото, ако и да го избавиш, трябва пак същото да направиш.
- ²⁰ Слушай съвет и приемай поука, За да станеш мъдър в сетнините си.
- ²¹ Има много помисли в сърцето на човека, Но намерението Господно, то ще устои.
- ²² Милосърдието на човека е чест нему, И сиромаш човек е по-добър от този, който разочарова.
- ²³ Страхът от Господа спомага към живот; Който го има ще си ляга наситен и не ще срещне зло.

- ²⁴ Ленивият затопява ръката си в паницата И не ще нито в устата си да я повърне.
- ²⁵ Ако биеш присмивателя, простият ще стане внимателен; И ако изобличиш благоразумния, той ще придобие знание.
- ²⁶ Който опропаства баща си и пропъжда майка си, Той е син, който причинява срам и нанася позор.
- ²⁷ Престани, сине мой, да слушаш съвети, Които те отклоняват от мъдростта.
- ²⁸ Лошият свидетел се присмива на правосъдието; И устата на нечестивите поглъщат беззаконие.
- ²⁹ Присъди се приготвят за присмивателите, И бой за гърба на безумните.

ГЛАВА 20

Виното е присмивател, и спиртното питие крамолник; И който се увлича по тях е неблагоприятен.

- ² Царското заплашване е като реване на лъв; Който го дразни съгрешава против своя си живот.
- ³ Чест е за човека да страни от препирня; А всеки безумен се кара.
- ⁴ Ленивият не иска да оре, поради зимата, Затова, когато търси във време на жетва, не ще има нищо.
- ⁵ Намерението в сърцето на човека е като дълбока вода; Но разумен човек ще го извади.
- ⁶ Повечето човеци разгласяват всеки своята доброта; Но кой може да намери верен човек?
- ⁷ Чадата на праведен човек, който ходи в непорочността си, Са блажени след него.
- ⁸ Цар, който седи на съдебен престол, Пресява всяко зло с очите си.
- ⁹ Кой може да каже: Очистих сърцето си; Чист съм от греховете си?
- ¹⁰ Различни грамове и различни мерки, И двете са мерзост Господу.
- ¹¹ Даже и детето се явява чрез постъпките си - Дали делата му са чисти и прави.
- ¹² Слушащото ухо и гледащото око, Господ е направил и двете.
- ¹³ Не обичай спането, да не би да обеднееш! Отвори очите си, и ще се наситиш с хляб.
- ¹⁴ Лошо е! лошо е! казва купувачът, Но като си отиде, тогава се хвали.
- ¹⁵ Има злато и изобилие драгоценни камъни, Но устните на знанието са скъпоценно украшение.
- ¹⁶ Вземи дрехата на този, който поръчителствува за чужд. Да! вземи залог от онзи, който поръчителствува за чужди хора.
- ¹⁷ Хляб спечелен с лъжа е сладък за човека; Но после устата му ще се напълнят с камъчета.
- ¹⁸ Намеренията се утвърждават чрез съвещание, Затова с мъдър съвет обяви война.
- ¹⁹ Одумникът обхожда и открива тайни, Затова не се събирай с онзи, който отваря широко устните си.
- ²⁰ Светилникът на този, който злослови баща си или майка си, Ще изгасне в най-мрачната тъмнина.
- ²¹ На богатството, което бързо се придобива из начало, Сетнината не ще бъде

благословена.

²² Да не речеш: Ще въздам на злото; Почакай Господа и Той ще те избави.

²³ Различни грамове са мерзост за Господа, И неверните везни не са добри.

²⁴ Стъпките на човека се оправят от Господа; Как, прочее, би познал човек пътя си?

²⁵ Примка е за човека да казва необмислено: Посвещавам това, И след като се е обрекъл тогава да разпитва.

²⁶ Мъдрият цар пресява нечестивите, И докарва върху тях колелото на вършачката.

²⁷ Духът на човека е светило Господно, Което изпитва всичките най-вътрешни части на тялото.

²⁸ Милост и вяност пазят царя, И той поддържа престола си с милост.

²⁹ Славата на младите е силата им, И украшението на старците са белите им коси.

³⁰ Бой, който наранява, И удари, които стигат до най-вътрешните части на тялото, Очистват злото.

ГЛАВА 21

Сърцето на царя е в ръката на Господа, като водни бразди; Той на където иска го обръща.

² Всичките пътища на човека са прави в неговите очи, Но Господ претегля сърцата.

³ Да върши човек правда и правосъдие Е по-угодно за Господа от жертва

⁴ Надигнато око и горделиво сърце, Които за нечестивите са светилник, е грях.

⁵ Мислите на трудолюбивите спомагат само да има изобилие, А на всеки припрян само - оскъдност.

⁶ Придобиването на съкровища с лъжлив език е преходна пара; Които ги търсят, търсят смърт.

⁷ Грабителството на нечестивите ще ги отвлече, Защото отказват да вършат това, което е право.

⁸ Пътят на развратния човек е твърде крив, А делото на чистия е право.

⁹ По-добре да живее някой в ъгъл на покрива, Нежели в широка къща със свадлива жена.

¹⁰ Душата на нечестивия желае зло, Ближният му не намира благоволение пред очите му.

¹¹ Когато се накаже присмивателя, простият става по-мъдър, И когато се поучава мъдрият, той придобива знание.

¹² Справедливият Бог наблюдава дома на нечестивия, Той съсипва нечестивите до унищожение.

¹³ Който затуля ушите си за вика на сиромаша, - Ще викне и той, но няма да бъде послушан.

¹⁴ Тайният подарък укротява ярост, И подаръкът в пазуха укротява силен гняв.

¹⁵ Радост е на праведния да върши правосъдие, А измъчване е за ония, които вършат беззаконие.

¹⁶ Човек, който се отбие от пътя на разума, Ще стигне в събранието на мъртвите {Или: Сенките.}.

¹⁷ Който обича удоволствие осиромашава, Който обича вино и масло не забогатява.

¹⁸ Нечестивият ще бъде откуп за праведния, И коварният наместо праведните.

- ¹⁹ По-добре да живее някой в пуста земя, Нежели със свадлива жена и досада.
- ²⁰ Скъпоценно съкровище и масло се намират в жилището на мъдрия, А безумният човек ги поглъща.
- ²¹ Който следва правда и милост, Намира живот, правда и чест.
- ²² Мъдрият превзема с пристъп града на мощните, И събаря силата, на която те уповават.
- ²³ Който въздържа устата си и езика си Опазва душата си от смущения.
- ²⁴ Присмивател се нарича оня горделив и надменен човек, Който действа с високоумна гордост.
- ²⁵ Желанието на ленивия го умъртвява, Защото ръцете му не искат да работят,
- ²⁶ Той се лакоми цял ден, А праведният дава и не му се свиди.
- ²⁷ Жертвата на нечестивите е мерзост, - Колко повече, когато я принасят за нечестива цел!
- ²⁸ Лъжливият свидетел ще загине, А човек, който слуша поука - ще го търсят да говори всякога.
- ²⁹ Нечестив човек прави дръзко лицето си, А праведният оправя пътищата си.
- ³⁰ Няма мъдрост, няма разум, Няма съвещание против Господа.
- ³¹ Конят се приготвя за деня на боя, Но избавлението е от Господа.

ГЛАВА 22

- З**а предпочитане е добро име, нежели голямо богатство, И благоволение е по-добро от сребро и злато.
- ² Богат и сиромас се срещат; Господ е Създателят на всички тях.
- ³ Благоразумният предвижда злото и се укрива. А неразумните вървят напред - и страдат.
- ⁴ Наградата на смирението и на страха от Господа Е богатство, слава и живот.
- ⁵ Тръни и примки има по пътя на опакия, Който пази душата си се отдалечава от тях.
- ⁶ Възпитавай детето отрано в подходящия за него път, И не ще се отклони от него, дори когато остарее.
- ⁷ Богатият властва над сиромасите, И който взема на заем е слуга на заемодавеца.
- ⁸ Който сее беззаконие ще пожъне бедствие, И жезълът на буйството му ще изчезне.
- ⁹ Който има щедро око ще бъде благословен Защото дава от хляба си на сиромаса.
- ¹⁰ Изпъди присмивателя и препирнята ще се махне, И свадата и позорът ще престанат.
- ¹¹ Който обича чистота в сърцето И има благодатни устни, царят ще му бъде приятел.
- ¹² Очите на Господа пазят онзи, който има знание, И той осуetyа думите на коварния.
- ¹³ Ленивецът казва: Лъв има вън! Ще бъде убит всред улиците!
- ¹⁴ Устата на чужди жени са дълбока яма, И оня, на когото Господ се гневи, ще падне в нея.
- ¹⁵ Безумието е вързано в сърцето на детето, Но тоягата на наказанието ще го изгони от него.

- ¹⁶ Който угнетява сиромаша, за да умножи богатството си, И който дава на богатия, непременно ще изпадне в немотия.
- ¹⁷ Приклони ухото си та чуй думите на мъдрите, И взимай присърце моето знание,
- ¹⁸ Защото е приятно, ако ги пазиш вътре в себе си, И ако бъдат всякога готови върху устните ти.
- ¹⁹ За да бъде упованието ти на Господа, Аз те научих на тях днес - да! тебе.
- ²⁰ Не писах ли ти хубави неща От съвет и знание.
- ²¹ За да те направя да познаеш верността на думите на истината, Та да отговаряш с думи на истината на ония, които те пращат?
- ²² Не оголвай сиромаша, защото той е беден, Нито притеснявай в портата угнетения,
- ²³ Защото Господ ще защити делото им, И ще оголи живота на ония, които са ги оголили.
- ²⁴ Не завързвай приятелство с ядовит човек, И не ходи с гневлив човек.
- ²⁵ Да не би да научиш пътищата му, И да приготвиш примка за душата си.
- ²⁶ Не бъди от тия, които дават ръка От тия, които стават поръчители за дългове,
- ²⁷ Ако нямаш с какво да платиш, Защо да вземат постелката ти изпод тебе?
- ²⁸ Не премествай старите межди, Които са положили бащите ти.
- ²⁹ Видял ли си човек трудолюбив в работата си? Той ще стои пред царе, няма да стои пред неизвестни хора.

ГЛАВА 23

- К**огато седнеш да ядеш с началник, Прегледай добре какво има пред тебе
- ² Иначе ще туриш нож в гърлото си, Ако те обладава охота.
- ³ Не пожелавай вкусните му ястия, Защото те са примамливи гозби.
- ⁴ Не се старай да придобиеш богатство, Остави се от тая си мисъл.
- ⁵ Хвърляш ли на него очите си, - то го няма! Защото наистина богатството си прави крила, Както орел що лети към небето.
- ⁶ Не яж хляба на онзи, който има лошо око, Нито пожелавай вкусните му ястия,
- ⁷ Защото, каквито са мислите в душата му - такъв е и той. Казва ти: Яж и пий, Но сърцето му не е с тебе.
- ⁸ Залъка, който си изял, ще избълваш, И ще изгубиш сладките си думи.
- ⁹ Не говори в ушите на безумния, Защото той ще презре разумността на думите ти.
- ¹⁰ Не премествай стари межди, Нито влизай в нивите на сирачетата,
- ¹¹ Защото Изкупителят им е мощен; Той ще защити делото им против тебе.
- ¹² Предай сърцето си на поука И ушите си към думи на знание.
- ¹³ Да не ти се свиди да наказваш детето, Защото, ако и да го биеш с пръчка, то няма да умре.
- ¹⁴ Ти, като го биеш с пръчката, Ще избавиш душата му от ада.
- ¹⁵ Сине мой, ако бъде сърцето ти мъдро, То и на моето сърце ще е драго.
- ¹⁶ Да! сърцето {Еврейски: Вътрешностите.} ми ще се радва, Когато устните ти изговарят правото
- ¹⁷ Сърцето ти да не завижда на грешните, Но да пребъдва в страх от Господа цял ден,

- 18 Защото наистина има бъдеще, И надеждата ти няма да се отсече.
- 19 Ти, сине мой, слушай и бъди мъдър, И оправяй сърцето си в пътя,
- 20 Не бъди между винопийци, Между невъздържани месоядци,
- 21 Защото пияницата и чревоугодникът ще осиромашеят, И дремливостта ще облече човека с дрипи.
- 22 Слушай баща си, който те е родил, И не презирай майка си, когато остарее.
- 23 Купувай истината и не я продавай, Тоже и мъдростта, поуката и разума.
- 24 Бащата на праведния ще се радва много, И който ражда мъдро чадо ще има радост от него.
- 25 Прочее, нека се веселят твоят баща и твоята майка, И да се възхищава оная, която те е родила.
- 26 Сине мой, дай сърцето си на мене, И очите ти нека внимават в моите пътища,
- 27 Защото блудницата е дълбока яма, И чуждата жена е тесен ров.
- 28 Да! тя причаква като за плячка, И умножава числото на неверните между хората.
- 29 Кому горко? кому скръб? кому каране? Кому оплакване? кому удари без причина? Кому подпухнали очи? -
- 30 На ония, които се бавят около виното, Които отиват да вкусят подправено вино.
- 31 Не гледай виното, че е червено, Че показва цвета си в чашата, Че се поглъща гладко,
- 32 Защото после то хапе като змия, И жили като ехидна.
- 33 Очите ти ще гледат чужди жени, И сърцето ти ще изригва развратни неща;
- 34 Даже ще бъдеш като един, който би легнал всред море, Или като един, който би лежал на върха на мачта.
- 35 Удариха ме ще речеш, и не ме заболя; Биха ме, и не усетих. Кога ще се събудя, за да го търся пак?

ГЛАВА 24

Не завиждай на злите хора, Нито пожелавай да си с тях,

- 2 Защото сърцето им размишлява насилие, И устните им говорят за пакост
- 3 С мъдрост се гради къща, И с разум се утвърждава,
- 4 И чрез знание стаите се напълват С всякакви скъпоценни и приятни богатства.
- 5 Мъдрият човек е силен, И човек със знание се укрепява в сила,
- 6 Защото с мъдър съвет ще водиш войната си, И чрез множеството съветници бива избавление.
- 7 Мъдростта е непостижима за безумния, Той не отваря устата си в портата.
- 8 Който намисля да прави зло, Ще се нарече пакостен човек;
- 9 Помислянето на такова безумие е грях, И присмивателят е мерзост на хората.
- 10 Ако покажеш малодушие в усилено време, Силата ти е малка.
- 11 Избявай ония, които се влачат на смърт, И гледай да задържаш ония, които политат към клане.
- 12 Ако речеш: Ето, ние не знаехме това! То Оня, Който претегля сърцата, не разбира ли? Оня, Който пази душата ти, не знае ли, И не ще ли въздаде на всеки според делата му?

- 13 Сине мой, яж мед, защото е добър, И медена пита, защото е сладка на вкуса ти.
- 14 И ще знаеш, че такава е мъдростта за душата ти, Ако си я намерил; и има бъдеще, И надеждата ти няма да се отсече.
- 15 Не поставяй засада, о нечестиви човече, против жилището на праведния, Не разваляй мястото му за почивка.
- 16 Защото праведният ако седем пъти пада, пак става, Докато нечестивите се препъват в злото.
- 17 Не се радвай, когато падне неприятелят ти, И да се не весели сърцето ти, когато се подхлъзне той.
- 18 Да не би да съгледа Господ, и това да Му се види зло, И Той да оттегли гнева Си от него.
- 19 Не се раздражай, поради злодейците, Нито завиждай на нечестивите,
- 20 Защото злите не ще имат бъдеще; Светилникът на нечестивите ще изгасне.
- 21 Сине мой, бой се от Господа и от царя, И не се сношавай с непостоянните,
- 22 Защото бедствие ще се издигне против тях внезапно, И кой знае какво наказание ще им се наложи и от двамата?
- 23 И тия са изречения на мъдрите:- Лицеприятие в съд не е добро.
- 24 Който казва на нечестивия: Праведен си, Него народи ще кълнат, него племена ще мразят;
- 25 Но които го изобличават, към тях ще се показва благоволение, И върху тях ще дойде добро благословение.
- 26 Който дава прав отговор, Той целува в устни.
- 27 Нареди си работата навън, И пригответи си я на нивата, И после съгради къщата си.
- 28 Не бивай свидетел против ближния си без причина, Нито мами с устните си.
- 29 Не казвай: Както ми направи той, така ще му направя и аз, Ще въздам на човека според делата му.
- 30 Минах край нивата на ленивия И край лозето на нехайния човек,
- 31 И всичко бе обрасло с тръни, Коприва беше покрила повърхността му, И каменната му ограда беше съборена.
- 32 Тогава, като прегледах, размислих в сърцето си, Видях и взех поука.
- 33 Още малко спане, малко дрямка, Малко сгъване на ръце за сън, -
- 34 И сиромашията ще дойде върху тебе, като крадец И немотията - като въоръжен мъж,

ГЛАВА 25

- И** тия са Соломонови притчи, които събраха човеците на Юдовия цар Езекия.
- 2 Слава за Бога е да скрива всяко нещо, А слава е на царете да издирват работите.
- 3 Височината на небето и дълбочината на земята И сърцата на царете са неизследими.
- 4 Отмахни нечистото от среброто, И ще излезе съд за златаря.
- 5 Отмахни нечестивите от царя, И престолът му ще се утвърди в правда.
- 6 Не се надигай пред царя, И не стой на мястото на големците,
- 7 Защото по-добре е да ти кажат: Мини тук по-горе, Нежели да те турят по-долу в присъствието на началника, когато са видели очите ти.

- ⁸ Не бързай да излезеш, за да се караш. Да не би най-сетне да не знаеш що да правиш; Когато те засрами противникът {Еврейски: Ближния.} ти.
- ⁹ Разисквай делото си с противника си сам. Но не откривай чужди тайни,
- ¹⁰ Да не би да те укори оня, който те слуша, И твоето безчестие да остане незаличимо.
- ¹¹ Дума казана на място е Като златни ябълки в сребърни съдове.
- ¹² Както е обица и украшение от чисто злато за човек, Така е мъдрият изобличител за внимателното ухо.
- ¹³ Както е снежната прохлада в жетвено време, Така е верният посланик на тия, които го изпращат, Защото освежава душата на господаря си.
- ¹⁴ Който лъжливо се хвали за подаръци що дава, Прилича на облаци и вятър без дъжд.
- ¹⁵ Чрез въздържаност се склонява управител, И мек език троши кости.
- ¹⁶ Намерил ли си мед? Яж само колкото ти е нужно, Да не би да се преситиш от него и да го повърнеш.
- ¹⁷ Рядко туряй ногата си в къщата на съседа си, Да не би да му досадиш и той да те намрази.
- ¹⁸ Човек, който лъжесвидетелствува против ближния си, Е като чук, нож и остра стрела.
- ¹⁹ Доверие към неверен човек, в усилено време, Е като счупен зъб и изкълчена нога.
- ²⁰ Както един, който съблича дрехата си в студено време, И както оцет на сода, Така и оня, който пее песни на оскърбено сърце.
- ²¹ Ако е гладен ненавистникът ти, дай му хляб да яде, И ако е жаден, напой го с вода,
- ²² Защото така ще натрупаш жар на главата му И Господ ще те възнагради.
- ²³ Както северният вятър произвежда дъжд, Така и тайно одумващият език - разгневено лице.
- ²⁴ По-добре е да живее някой в ъгъл на покрива, Нежели в широка къща със свадлива жена.
- ²⁵ Както е студената вода за жадна душа, Така е добра вест от далечна земя.
- ²⁶ Праведният, който отстъпва пред нечестивия, Е като мътен извор и развален източник.
- ²⁷ Не е добре да яде някой много мед. Така също не е славно да търсят хората своята си слава.
- ²⁸ Който не владее духа си Е като съборен град без стени.

ГЛАВА 26

Както сняг лятно време, И както дъжд в жетва, Така и чест не прилича на безумния.

- ² Както врабче в скитането си, както ластовица в летенето си, Така и проклетия не постига без причина.
- ³ Бич за коня, юзда за осела И тояга за гърба на безумните.
- ⁴ Не отговаряй на безумния според безумието му, Да не би да станеш и ти подобен нему.
- ⁵ Отговаряй на безумния според безумието му, Да не би да се има мъдър в своите

си очи.

⁶ Който праща известие чрез безумния Отсича своите си нозе и докарва {Еврейски: И пие.} на себе си вреда.

⁷ Както безполезни висят краката на куция, Така е притча в устата на безумния.

⁸ Както оня, който хвърля възел със скъпоценни камъни в грамада, Така е тоя, който отдава чест на безумния.

⁹ Като трън, който бодне ръката на пияницата, Така е притча в устата на безумните.

¹⁰ Както стрелец, който безогледно наранява всички, Така е оня, който условия безумен, или оня, който условия скитници.

¹¹ Както кучето се връща на бълвоча си, Така безумният повтаря своята глупост.

¹² Видял ли си човек който има себе си за мъдър? Повече надежда има за безумния, нежели за него.

¹³ Ленивият казва: Лъв има на пътя! Лъв има по улиците!

¹⁴ Както вратата се завърта на резетата си, Така и ленивият на постелката си.

¹⁵ Ленивият потопява ръката си в паницата, А го мързи да я върне в устата си.

¹⁶ Ленивият има себе си за по-мъдър От седмина души, които могат да дадат умен отговор.

¹⁷ Минувачът, който се дразни с чужда разпра, Е като оня, който хваща куче за ушите.

¹⁸ Както лудият, който хвърля главни, стрели и смърт,

¹⁹ Така е човекът, който измамя ближния си, И казва: Не сторих ли това на шега?

²⁰ Дето няма дърва огънят изгасва; И дето няма шепотник раздорът престава.

²¹ Както са въглища за жарта и дърва за огъня, Така е и крамолникът, за да разпаля препирня.

²² Думите на шепотника са като сладки зальци И слизат вътре в корема.

²³ Усърдните устни с нечестиво сърце Са като сребърна глеч намазана на пръстен съд.

²⁴ Ненавистникът лицемерствува с устните си, Но крои коварство в сърцето си;

²⁵ Когато говори сладко не го вярвай, Защото има седем мерзости в сърцето му;

²⁶ Макар омразата му да се покрива с измама, Нечестиято му ще се издаде всред събранието.

²⁷ Който копае ров ще падне в него, И който търкаля камък, върху него ще се обърне.

²⁸ Лъжливият език мрази наранените от него, И ласкателните уста докарват съсипия.

ГЛАВА 27

Недей се хвали с утрешния ден, Защото не знаеш какво ще роди денят.

² Нека те хвали друг, а не твоите уста, - Чужд, а не твоите устни.

³ Камъкът е тежък и пясъкът много тегли; Но досадата на безумния е по-тежка и от двете.

⁴ Яростта е жестока и гневът е като наводнение, Но кой може да устои пред завистта?

⁵ Явното изобличение е по-добро От оная любов, която не се проявява.

⁶ Удари от приятел са искрени, А целувки от неприятел - изобилни.

- ⁷ Наситената душа се отвръща и от медена пита, А на гладната душа всичко горчиво е сладко.
- ⁸ Както птица, която е напуснала гнездото си, Така е човек, който е напуснал мястото си.
- ⁹ Както благоуханните масла и каденията веселят сърцето, Така - и сладостта на сърдечния съвет на приятел.
- ¹⁰ Не оставяй своя приятел нито приятеля на баща си. И не влизай в къщата на брата си, в деня на злощастията си. По-добре близък съсед, отколкото далечен брат.
- ¹¹ Сине мой, бъди мъдър и радвай сърцето ми, За да имам що да отговарям на онзи, който ме укорява.
- ¹² Благоразумният предвижда злото и се укрива, А неразумните вървят напред - и страдат.
- ¹³ Вземи дрехата на този, който поръчителствува за чужд; Да! Вземи залог от онзи, който поръчителствува за чужда жена.
- ¹⁴ Който става рано и благославя ближния си с висок глас, Ще се счете, като че го кълне.
- ¹⁵ Непрестанно капане в дъждовен ден И жена крамолница са еднакви;
- ¹⁶ Който би я обуздал, обуздал би вятъра И би хванал дървено масло с десницата си.
- ¹⁷ Желязо остри желязо; Така и човек остри лицето си срещу приятеля си.
- ¹⁸ Който пази смоковницата ще яде плода ѝ, И който се грижи за господаря си ще бъде почитан.
- ¹⁹ Както водата отразява лице срещу лице, Така сърцето - човек срещу човека.
- ²⁰ Адът и погибелта не се насищат; Така и човешките очи не се насищат.
- ²¹ Горнилото е за пречистване среброто и пещта за златото. А човек се изпитва чрез онова, с което се хвали.
- ²² Ако и с черясло сгрухаш безумния в кутел между грухано жито, Пак безумието му няма да се отдели от него.
- ²³ Внимавай да познаваш състоянието на стадата си, И грижи се за добитъка си;
- ²⁴ Защото богатството не е вечно, И короната не трае из род в род.
- ²⁵ Сеното се прибира, зеленината се явява, И планинските билки се събират.
- ²⁶ Агнетата ти служат за облекло, И козлите за {Еврейски: Стойността.} купуване на нива.
- ²⁷ Ще има достатъчно козе мляко за храна На теб, на дома ти и за живеене на слугините ти.

ГЛАВА 28

Нечестивите бягат без да ги гони някой, А праведните са смели като млад лъв.

- ² От бунтовете на страната началниците ѝ биват мнозина, Но чрез умни и вещи човеци един неин управител продължава дълго време.
- ³ Беден човек, който насилва немотните, Е като пороен дъжд, който не оставя храна.
- ⁴ Които отстъпват от закона хвалят нечестивите, Но които пазят закона противят се на тях.
- ⁵ Злите човеци не разбират правосъдие, Но тия, които търсят Господа разбират

всичко.

⁶ По-добър е сиромашът, който ходи в непорочността си, Нежели оня, който е опак между два пътя, макар и да е богат.

⁷ Който пази закона е разумен син, А който дружи с чревоугодниците засрамва баща си.

⁸ Който умножава имота си с лихварство и грабителство Събира го за този, който показва милост към сиромасите.

⁹ Който отклонява ухото си от слушане закона, На такъв самата му молитва е мерзост.

¹⁰ Който заблуждава праведните в лош път, Той сам ще падне в своята яма, А непорочните ще наследят добрини.

¹¹ Богатият човек мисли себе си за мъдър! Но разумният сиромаш го изучава.

¹² Когато тържествуват праведните има голяма слава, А когато се издигнат нечестивите човек се крие.

¹³ Който крие престъпленията си няма да успее, А който ги изповяда и оставя ще намери милост.

¹⁴ Блажен оня човек, който се бои винаги, А който закоравява сърцето си ще падне в бедствие.

¹⁵ Като ревящ лъв и гладна мечка Е нечестив управител над беден народ.

¹⁶ О княже, лишен от разум, но велик да насилствуваш, Знай, че който мрази грабителство ще продължи дните си.

¹⁷ Човек, който е товарен с кръвта на друг човек, Ще побърза да отиде в ямата; никой да го не спира.

¹⁸ Който ходи непорочно ще се избави, А който ходи опак между два пътя изведнъж ще падне.

¹⁹ Който обработва земята си ще се насити с хляб, А който следва суетни неща ще го постигне {Еврейски: Пълен със сиромашия.} сиромашия.

²⁰ Верният човек ще има много благословения; Но който бърза да се обогати не ще остане ненаказан.

²¹ Не е добре да бъде човек лицеприятен, Защото за един залък хляб такъв човек ще извърши престъпление.

²² Който има лошо око, бърза да се обогати, А не знае, че немотия ще го постигне.

²³ Който изобличава човека, той после ще намери по-голямо благоволение, Отколкото оня, който ласкае с езика си.

²⁴ Който краде от баща си или от майка си и казва: Не е грях, Той е другар на разрушителя.

²⁵ Човек с надменна душа подига крамоли, А който уповава на Господа ще затлъстее.

²⁶ Който уповава на своето си сърце е безумен, А който ходи разумно, той ще се избави.

²⁷ Който дава на сиромасите няма да изпадне в немотия, А който покрива очите си от тях ще има много клетви.

²⁸ Когато се възвишат нечестивите, хората се крият, Но когато те загиват, праведните се умножават.

- Ч**овек, който често е изобличаван, закоравява врата си, Внезапно ще се съкруши и то без поправление.
- ² Когато праведните са на власт, хората се радват; Но когато нечестивият началствува, хората въздишат.
- ³ Който обича мъдростта, радва баща си, Но който дружи с блудници, разпилява имота му.
- ⁴ Чрез правосъдие царят утвърждава земята си. А който придирва подаръци я съсипва.
- ⁵ Човек, който ласкае ближния си, Простира мрежа пред стъпките му.
- ⁶ В беззаконието на лош човек има примка, А праведният пее и се радва.
- ⁷ Праведният внимава в съдбата на бедните; Нечестивият няма даже разум, за да я узнае.
- ⁸ Присмивателите запалят града, Но мъдрите усмиряват гнева.
- ⁹ Ако мъдър човек има спор с безумен, Той се разярява, смее се и няма спокойствие.
- ¹⁰ Кръвопийци мъже мразят непорочния, Но праведните се грижат {Еврейски: Питат.} за живота му.
- ¹¹ Безумният изригва целия си гняв, А мъдрият го задържа и укротява.
- ¹² Ако слуша управителят лъжливи думи, То всичките му слуги стават нечестиви.
- ¹³ Сиромас и притеснител се срещат; Господ просвещава очите на всички тях.
- ¹⁴ Когато цар съди вярно сиромасите, Престолът му ще бъде утвърден за винаги.
- ¹⁵ Тоягата и изобличението дават мъдрост, А пренебрегнатото дете засрамва майка си.
- ¹⁶ Когато нечестивите са на власт, беззаконието се умножава, Но праведните ще видят падането им.
- ¹⁷ Наказвай сина си, и той ще те успокои, Да! ще даде наслада на душата ти.
- ¹⁸ Дето няма пророческо видение хората се разюздават, А който пази закона е блажен.
- ¹⁹ Слугата не се поправя с думи, Защото, при все че разбира, не обръща внимание.
- ²⁰ Видял ли си човек прибързан в работите си? Има повече надежда за безумния, отколкото за него.
- ²¹ Ако глези някой слугата си от детинство, Най-после той ще му стане като син {Или: Ще излезе упорит.}.
- ²² Гневлив човек възбужда препирни, И сприхав човек беззаконствува много.
- ²³ Гордостта на човека ще го смири, А смиреният ще придобие чест.
- ²⁴ Който е съдружник с крадец мрази своята си душа; Той слуша заклеването, а не обажда.
- ²⁵ Страхът от човека туря примка, А който уповава на Господа ще бъде поставен на високо.
- ²⁶ Мнозина търсят благоволенieto на управителя, Но съдбата на човека е от Господа.
- ²⁷ Несправедлив човек е мерзост за праведните; И който ходи в прав път е мерзост за нечестивите.

Думите на Якоевия син Агур, Масовия цар, Които той изговори: - Изморих се, о Боже, изморих се, о Боже, Изнурих се;

² Защото съм по-скотски от кой да бил човек, И нямам човешки разум;

³ Понеже не научих мъдрост, Нито имам знание за Всесветия.

⁴ Кой е възлязъл на небето и слязъл? Кой е събрал вятъра в шепите си? Кой е вързал водите в дрехата си? Кой е утвърдил всичките земни краища? Как е името му, и как е името на сина му? Кажи, ако го знаеш!

⁵ Всяко слово Божие е опитано; Той е щит на тия, които упоават на Него.

⁶ Не притуряй на Неговите думи, Да не би да те изобличи и се укажеш лъжец.

⁷ Две неща прося от Тебе: Не ми ги отказвай преди да умра: -

⁸ Отдалечи от мене измамата и лъжата; Не ми давай ни сиромашия, ни богатство; Храни ме с хляба, който ми се пада;

⁹ Да не би да се преситя, и се отрека от Тебе и да кажа: Кой е Господ? Или да не би да осиромашея та да открадна, И да употребя скверно името на моя Бог.

¹⁰ Не одумвай слуга пред господаря му, Да не би да те закълне и ти да се намериш виновен.

¹¹ Има поколение, което кълне баща си, И не благославя майка си.

¹² Има поколение, което е чисто пред своите си очи, Обаче не е измито от нечистотата си.

¹³ Има поколение - колко високо са очите им И колко са надигнати клепачите им!

¹⁴ Има поколение, чиито зъби са мечове, и челюстните му зъби ножове, За да изпожда от земята сиромасите, И немотните сред човеците.

¹⁵ Пиявицата има две дъщери, които викат: Дай, дай! Три неща има, които са ненаситни, - Дори четири, които не казват: Стига! -

¹⁶ Адът и неплодната утроба, Земята, която не се насища с вода, И огънят, който не казва: Стига;

¹⁷ Окото, което се присмива на баща си, И презира покорност към майка си, Гарвани от долината ще го изкълват, И орлови пилци ще го изядат.

¹⁸ Три неща има, които са непостижими за мене, - Дори четири, които не разбирам:

¹⁹ Следите на орел по въздуха, Следите на змия върху канара, Следите на кораб всред морето, И следите на мъж при девица.

²⁰ Такъв е пътът и на жена прелюбодейка - Яде, бърше си устата и казва: Не съм извършила беззаконие.

²¹ Поради три неща се тресе земята, Да! поради четири тя не може да търпи:

²² Поради слуга, когато стане цар, И безумен, когато се насити с хляб;

²³ Поради омразна жена, когато се омъжи, И слугиня, която измества господарката си.

²⁴ Четири неща има на земята, които са малки, Но са извънредно мъдри:

²⁵ Мравките, които не са силни люде, Но лете приготвят храната си;

²⁶ Кролиците, които са слаби люде, Но поставят жилищата си на канара;

²⁷ Скакалците, които нямат цар, Но излизат всички по дружини;

²⁸ И гущерът, който можеш да хванеш в ръка, Но пак се намира в царските палати.

²⁹ Три неща има, които вървят величаво, Дори четири, които ходят благородно:

³⁰ Лъвът, който е най-силен от животните, И не се връща надире пред никого;

³¹ Стегнатият през корем кон; козелът; И царят, против когото не може да се въстава.

³² Ако си постъпил безумно, като си се надигнал, Или ако си намислил зло, тури ръка на устата си.

³³ Защото както, като се бие мляко, изважда се масло, И като се блъска нос, изважда се кръв, Така и, като се подбужда гняв, изкарва се крамола.

ГЛАВА 31

Думите на Масовия цар Лемуил, Които го поучи майка му: -

² Що, сине мой? и що, сине на утробата ми? И що, сине на моите обреци?

³ Не давай силата си на жените, Нито пътищата си на тези, които погубват царете.

⁴ Не е за царете, Лемуиле, не е за царете да пият вино, Нито за князете да кажат: Где е спиртното питие?

⁵ Да не би, като се напият, да забравят закона И да онеправдаят угнетяваните {Еврейски: И да променят присъдата на всички синове на угнетението.}.

⁶ Давайте спиртно питие на оня, който загива И вино на огорчения духом.

⁷ За да пийне и да забрави сиромашията си, И да не помни вече окаяността си.

⁸ Отваряй устата си за безгласния, За делото на всички, които загиват;

⁹ Отваряй устата си, съди справедливо. И раздавай правосъдие на сиромаша и немотния.

¹⁰ Кой може да намери добродетелна жена? Защото тя е много по-ценна от скъпоценни камъни.

¹¹ Сърцето на мъжа ѝ уповава на нея; И не ще му липсва печалба.

¹² Тя ще му донася добро, а не зло, През всичките дни на живота си.

¹³ Търси вълна и лен, И работи с ръцете си това що ѝ е угодно.

¹⁴ Тя е като търговските кораби, - Донася храната си от далеч.

¹⁵ При това, става докле е още нощ, И дава храна на дома си, И определената работа на слугините си.

¹⁶ Разглежда нива, и я купува; От плода на ръцете си седи лозе.

¹⁷ Опасва кръста си със сила И уякчава мишците си.

¹⁸ Като схваща, че търгуването ѝ е полезно. Светилникът ѝ не угасва през нощта.

¹⁹ Туря ръцете си на вретеното, И държи в ръката си хурката.

²⁰ Отваря ръката си на сиромашите, Да! простира ръцете си към немотните.

²¹ Не се бои от снега за дома си; Защото всичките ѝ домашни са облечени с двойни дрехи.

²² Прави си завивки от дамаска; Облеклото ѝ е висон и морав плат.

²³ Мъжът ѝ е познат в портите, Когато седи между местните старейшини.

²⁴ Тя тъче ленено платно и го продава, И доставя пояси на търговците {Еврейски: Ханаанците.};

²⁵ Сила и достолепие са облеклото ѝ; И тя гледа весело към бъдещето.

²⁶ Отваря устата си с мъдрост, И законът на езика ѝ е благ.

²⁷ Добре внимава в управлението на дома си, И хляб на леност не яде.

²⁸ Чадата ѝ стават и я облажават; И мъжът ѝ я хвали, казвайки:

²⁹ Много дъщери са се държали достойно, Но ти надмина всичките.

³⁰ Прелестта е измамлива и красотата е лъх; Но жена, която се бои от Господа, тя ще бъде похвалена.

³¹ Дайте ѝ от плода на ръцете ѝ, И делата ѝ нека я хвалят в портите.

For other languages please go to **www.wordproject.org**